

An aerial, high-angle photograph of a crowded public space, likely a transit hub or shopping mall. The image is dominated by a large, dense crowd of people, many wearing winter coats and hats. Two escalators run vertically through the center of the frame, with people walking up and down. The overall color palette is a monochromatic teal or green, giving it a somber and busy atmosphere.

**INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER**

**MENNESKERETTIGHEDER
PÅ DAGSORDENEN**

BERETNING 2014-15

INDHOLD

3 FORORD

DANMARK

4 FUGLEPERSPEKTIV

6 RETS- OG POLITIVÆSEN

10 SUNDHED OG DET SOCIALE OMRÅDE

12 LIGESTILLING

14 UDLÆNDINGE OG INTEGRATION

16 UNDERVISNING

17 GRØNLAND

18 MENNESKERETTIGHEDERNES FREMTID

INTERNATIONALT

20 GLOBALE RESULTATER

22 KINA

24 NEPAL

26 ZAMBIA

28 MENNESKERETTIGHEDER OG ERHVERV

30 ÅRETS STATUSRAPPORT

31 ØKONOMI

Der er konstant behov for en levende og offentlig debat om menneskerettighedernes legitimitet og rolle i samfundet – uanset hvor meget de skal fylde politisk og praktisk.”

Jonas Christoffersen, direktør for Institut for Menneskerettigheder

Redaktion: Ulla Dyrborg (ansvh.), Jonas Christoffersen, Louise Holck,
Jacob Basbøll og Janne Bruvoll.

Tekstinput: Allan Lerberg Jørgensen, Anette Faye Jacobsen, Anja Møller
Pedersen, Ann Lisbeth Ingerslev, Ask Hesby Krogh, Bjarne Andreasen, Cecilia
Decara, Charlotte Flindt Pedersen, Christoffer Badse, Claire Methven O'Brien,
Emil Kjørboe, Eva Ersbøll, Kenn Warming, Kirsten Precht, Line Vikkelsø Slot,
Lisbet Ilkjær, Lise Garkier Hendriksen, Lone Haudrum, Lucienne Josephine Lokjær
Jørgensen, Mads Holst Jensen, Mads Loftager Mundt, Mads Pedersen, Maria
Løkke Rasmussen, Maria Ventegodt Liisberg, Marie Louise Muff, Marie Villumsen,
Mie Roesdahl, Nanna Margrethe Krusaa, Peter Scharff Smith, Peter Vedel Kessing,
Rikke Frank Jørgensen, Signe Stensgaard Sørensen m.fl.

Grafisk design: Hedda Bank

Tryk: Rosendahls a/s

Foto: Scanpix forsiden; Anne Mie Dreves side 3; Colourbox side 7, 8-9, 14, 20-21,
24, 27, 29; Lars Bahl/Scanpix side 13, Mikkel Suppras Kjeldsen bagflap og
Michael Drost-Hansen/JP bagsiden.

ISBN: 978-87-93241-06-0

© 2015 Institut for Menneskerettigheder
Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Wilders Plads 8K – 1403 København K
+45 3269 8888 – www.menneskeret.dk

KORT OM INSTITUTTET

Institut for Menneskerettigheder er Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution. Vi fremmer og beskytter menneskerettigheder og ligebehandling i Danmark og internationalt. Vi ønsker at sætte standarder og skabe forandring.

Vi har til opgave at være nationalt ligebehandlingsorgan i forhold til race og etnisk oprindelse og i forhold til køn. Vi har desuden en særlig rolle på handicapområdet, hvor vi skal fremme og overvåge gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

I det seneste år har vi blandt andet:

- udarbejdet det årlige overblik over menneskerettighedssituationen i Danmark. I 2015-udgaven gør vi status på 22 områder. Læs mere på menneskeret.dk/status.
- udarbejdet 174 høringsvar på lovforslag med menneskerettighedsindhold. Se alle høringsvar på menneskeret.dk/horingssvar.
- udgivet 9 rapporter, 5 forskningsbaserede bøger, mere end 28 forskningsartikler og kapitler i bøger. I medierne har vi haft ca. 30 kronikker, analyser og blogindlæg og flere end 2.500 nyhedsindslag og -artikler. Læs mere på menneskeret.dk.
- rådgivet 43 personer i sager vedrørende forskelsbehandling på grund af race, etnicitet og/eller køn. Læs om rådgivningen på menneskeret.dk/radgivning.

Vi arbejder internationalt gennem partnerskaber med ministerier, myndigheder og nationale menneskerettighedsinstitutioner for at sikre robuste og langtidsholdbare resultater.

Vi koncentrerer vores arbejde i otte prioritetslande:

- Burkina Faso, Mali og Niger i Vestafrika.
- Kina og Nepal i Asien.
- Tunesien og Yemen i Mellemøsten og Nordafrika.
- Kirgisistan i Eurasien.

Fra 2015 er vi også aktive i: Afghanistan, Albanien, Benin, Egypten, Gambia, Hviderusland, Libyen, Myanmar, Rusland, Tadsjikistan, Vietnam, Zambia og Zimbabwe. Læs mere om vores internationale arbejde på menneskeret.dk

FORORD

En af menneskerettighederne, nemlig ytingsfriheden, blev eksponeret på uhyggeligste vis med terrorangrebene i Paris og København. Det er rystende, når mennesker slås i hjel på grund af deres holdninger og ytringer. Det sker mange steder i verden og med endnu flere dræbte til følge, men det opleves voldsommere, når det sker så tæt på.

Det vigtige er at bevare og værne om det, vores samfund er kendetegnet af: personlig frihed og pluralisme. Svaret på terrorisme må ikke blive øget overvågning og mistænkeliggørelse, hverken af majoriteten eller minoriteterne. Danmark skal værne om menneskerettighederne, og det gøres bedst, hvis vi ved, hvordan det står til, og hvor vores rettigheder er i klemme.

Vi har på Institut for Menneskerettigheder tidligere efterlyst en mere koordineret indsats for menneskerettighederne i Danmark. Vi håber derfor, at det koordinerende embedsmandsudvalg om menneskerettigheder og den årlige rapport og folketingsdebat, som udenrigsminister Martin Lidegaard har varslet, vil placere menneskerettighederne højere på politikernes dagsorden.

Vi tager vores ansvar for at bidrage til en oplyst og konstruktiv debat alvorligt. Det gør vi blandt andet gennem vores løbende overvågning af menneskerettighederne i Danmark, vores dialog med embedsfolk og politikere og vores synlighed over for danskerne. Vores årlige statusrapport, som netop er udkommet, giver et grundigt overblik over væsentlige forbedringer og udfordringer for menneskerettighederne i Danmark.

I 2014 har vi desuden vedtaget en ny strategi for instituttets internationale arbejde. Den indebærer, at vi vil udnytte vores position som Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution til at styrke staters egen evne til at beskytte og fremme menneskerettigheder.

Det og meget mere fortæller vi om i denne beretning til Folketinget. Vi håber, den vil øge interessen for vores arbejde og udviklingen for menneskerettighederne i Danmark.

God læselyst!

Jonas Christoffersen
Direktør

Ole Hartling
Bestyrelsesformand

FUGLEPERSPEKTIV

Menneskerettighederne har det generelt godt i Danmark, selvom vores Statusrapport 2014-15 indeholder over 200 anbefalinger på mange forskellige områder. Når vi hæver os op i fugleperspektiv, ser vi fem områder, som ser ud til at være særligt svære at arbejde med – måske fordi områderne kræver mere gennemgribende indsatser.

1 FRIHEDSBERØVELSE

Varetægtsfængslinger i Danmark er længere og hyppigere end i for eksempel Sverige og Finland. Der er mange psykisk syge blandt de varetægtsfængslede. Isolationsfængsling anvendes meget og længe. Isolation i form af ubetinget strafcelle for indsatte ligger på et meget højt niveau. Selv børn isolationsfængsles i Danmark, og strafcelle har været anvendt i op til to uger. Peberspray anvendes i stor grad over for fængslede, og her er udlændinge og psykisk syge særligt udsatte. De indgribende forhold for personer på tålt ophold er ligeledes beslægtet med frihedsberøvelse. Bæltefikseringer i psykiatrien anvendes for meget og for længe. **Danmark ser ud til at have et blindt punkt over for borgernes personlige frihed.**

2 OVERVÅGNING

Læk af CPR-numre og andre persondata. Masseovervågning ved generel logning. TV-overvågning i det offentlige rum. Mangelfuld IT-sikkerhed hos offentlige institutioner. Et svagt Datatilsyn. Samkøring af offentlige registre. Offentlige myndigheders kontroller uden retskendelse. Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste arbejder i vidt omfang uden uafhængigt tilsyn. En evaluering af terrorredskabet er ikke gennemført. **Danmark har behov for at gennemtænke borgernes frihed for overvågning.**

3

FLYGTNINGE

Familiesammenføringen for visse flygtninge er begrænset. Integrationen af flygtninge skal afvejes over for ønsket om at forberede deres tilbagevenden til hjemlandet. Mange vil være traumatiserede og have behov for behandling. Nogle vil have sygdomme, der skal tages hånd om. Retshjælpen til asylansøgning er svag. Uledsagede flygtningebørn ankommer til Danmark, men mange forsvinder igen, uden at vi ved hvorhen. Nogle børn skal sendes tilbage til modtagecentre i hjemlandet. Andre bliver sendt hjem, når de fylder 18 år. Nogle familier bryder sammen, får humanitært ophold og lever elendige liv. **Danmark gør meget, men respekten for flygtningenes familieliv og værdighed er under pres.**

4

BØRN

Vanrøgt og seksuelle overgreb. Opvækst i misbrugsfamilier. Problemer med magtanvendelse over for anbragte børn. Vanskeligheder med inklusion i folkeskolen af børn med særlige behov. Forskelle mellem drenge og pigers udbytte af folkeskoleundervisningen. Forskelle mellem etniske gruppers udbytte af skolen. Manglende retssikkerhed for børn, der bortvises fra privatskoler. **Danmark har styrket indsatsen, men der er fortsat nok at gøre på børneområdet.**

5

DISKRIMINATION

Overfald på homoseksuelle, jøder, etniske minoriteter og andre er fortsat et stort problem. Stereotyper trives. Diskriminationslovgivningen svigter blandt andet personer med handicap, da loven er svag og uensartet. Vi ser forsikringsselskaber, der ikke vil forsikre personer med psykiske lidelser. Et sundhedsvæsen, der ikke vil gennemføre transplantation, fordi patienten er udviklingshæmmet. En folkeskole, der løfter skævt. Mænd tager kun 7 procent af forældreorloven, og det påvirker løn, arbejdsmarked og lederstillinger. **Danmark er kendt som et lige samfund, men måske er vi ikke så lige, som vi ofte bryster os af.**

MARKANTE ÆNDRINGER I RETSPLEJELOVEN

I 2014 er der sket væsentlige ændringer i retsplejeloven set fra et menneskerettigheds-perspektiv.

I tråd med Institut for Menneskerettigheds anbefaling i instituttets statusrapport for 2013 er det blevet præciseret, at Højesteret kun skal behandle sager af principiel eller væsentlig samfundsmæssig betydning.

Til gengæld er Institut for Menneskerettigheder mere betænkelig ved beslutningen om at give landsretten mulighed for under visse omstændigheder at afvise at behandle en civil retssag, hvis det skønnes, at sagen ikke vil få et andet udfald end i byretten. Denne nyskabelse i dansk ret er indført uden en uddybende vurdering af de retssikkerhedsmæssige konsekvenser.

Regeringen lagde desuden op til, at beløbsgrænsen for at kunne appellere en civil sag burde hæves fra 10.000 kr. til 50.000 kr. Efter et antal kritiske høringssvar fra blandt andet Institut for Menneskerettigheder blev grænsen dog ændret til 20.000 kr., inden Folketinget vedtog ændringen.

BELASTENDE VARETÆGTSFÆNGSLINGER OG ISOLATION

En række danske forhold er i løbet af 2014 blevet vurderet af internationale organer. Blandt andet besøgte Europarådets Komité til Forebyggelse af Tortur danske fængsler og arresthuse i 2014. Besøget i Danmark

resulterede i en række anbefalinger til de danske myndigheder, som Institut for Menneskerettigheder er enig i. Blandt anbefalingerne opfordres Danmark til at nedbringe brugen af magtanvendelse, varetægtsfængsling og isolation over for børn. I Danmark bliver isolationsfængsling stadig anvendt over for børn, blandt andet har straffcelle været anvendt i op til to uger. Det sker på trods af, at børn bliver uforholdsmæssigt psykisk belastet af isolation.

Varetægtsfængsling i Danmark ligger fortsat på et højt niveau. Mange sidder varetægtsfængslet i lange perioder, og de varetægtsfængslede udgør stadig en uforholdsmæssig høj andel af det samlede antal indsatte i Kriminalforsorgens institutioner.

Varetægtsfængsling kan have store både økonomiske og personlige konsekvenser for den enkelte borger.”

Seniorforsker Peter Scharff Smith

Institut for Menneskerettigheder er betænkelig ved, at landsretten har fået mulighed for at afvise civile retssager, hvis de ikke skønnes at ville få et andet udfald end i byretten.

Selvom isolation under varetægt i de senere år har ligget på et historisk lavt niveau, ligger brugen af isolation i form af ubetinget strafcelle på et meget højt niveau. Derudover sidder mange indsatte i frivillig isolation på grund af trusler og risiko for overgreb.

Generelt er fængselsmiljøet blevet mere risikobetonet for både fængselsbetjente og indsatte, selvom der er sket et fald i antallet af indsatte i løbet af 2014. Dette har blandt andet medført, at Kriminalforsorgen har anmodet Justitsministeriet om en udvidelse af beføjelserne til at bruge peberspray, så peberspray som noget nyt vil kunne udgøre en fast del af fængselspersonalets uniform. Kriminalforsorgen overvejer at lave klarere regler for brugen af peberspray på baggrund

af Institut for Menneskerettigheders rapport om emnet. Magtanvendelsen i landets fængsler og arresthuse er stigende, hvilket kan skyldes den øgede andel af indsatte fra rocker- og bandemiljøet, men også et meget stort antal psykisk syge indsatte.

BEDRE BESKYTTELSE AF DATA EFTERLYSES

Privatlivets fred og databeskyttelse har været højt på dagsordenen i 2014. Året har budt på

TILBAGESKRIDT

- Den statslige varslings tjeneste (GovCERT) er ved lov blevet en del af Center for Cybersikkerhed under Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) med begrænset mulighed for indsigt og kontrol.
- En reform af retsplejen betyder, at landsretten under visse omstændigheder kan afvise at behandle en civil retssag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten.
- Rigspolitiet gemmer fingeraftryk fra frikendte personer i strid med en dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fra 2008, fordi der endnu ikke foreligger den nødvendige bekendtgørelse fra Justitsministeriet.

flere lækagesager – med Se og Hør-sagen som den nok mest omtalte – kritiske rapporter fra Rigsrevisionen, en omdiskuteret lov om Center for Cybersikkerhed og en underkendelse af EU's logningsdirektiv fra 2006.

Kort efter EU-dommen mod logningsdirektivet valgte den danske regering at afskaffe sessionslogging, hvor der samles oplysninger om danskernes brug af internet. Det har længe været Institut for Menneskerettigheders anbefaling at revidere de danske logningsregler, og vi vurderer, at det er et fremskridt, at sessionslogging ikke længere finder sted. Instituttet opfordrer dog fortsat til en gennemgående revision af samtlige logningsregler i lyset af EU-dommen.

Det er ikke lovligt systematisk at indsamle oplysninger om EU-borgeres kommunikation. Det slog EU-domstolen i 2014 fast ved at underkende EU's logningsdirektiv fra 2006.

Folketinget nedsatte i 2014 en arbejdsgruppe, der skulle undersøge mulighederne for en bedre beskyttelse af personoplysninger og et øget tilsyn på området. Institutet har løbende bidraget til gruppens arbejde, der i januar 2015 er udmøntet i en række relevante anbefalinger til regeringen.

FREMSKRIDT

- 24,4 millioner kr. er afsat til initiativer rettet mod børn af fængslede over de næste fire år.
- Den danske sessionslogging er afskaffet.
- Antallet af visitationszoner er faldet markant i 2014, og de har været gældende i væsentligt kortere tid.
- Børn og unge på sikrede institutioner skal have tilbudt screening for at afdække eventuelle psykiatriske problemer.
- Unge, der har afsonet en straf eller været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat, skal have et udslusningstilbud.
- Kriminalforsorgen har henstillet til alle fængsler og arresthuse, at anvendelse af strafcelle over for 15-17-årige begrænses mest muligt.
- Der er gennemført en reorganisering af Forsvarets Auditørkorps, blandt andet med det formål at styrke uafhængigheden i behandlingen af militære straffesager.
- Højesteret kan fremover koncentrere sig om at behandle sager af principiel eller væsentlig samfundsmæssig betydning.

DANMARK MANGLER GENERELT DISKRIMINATIONSFORBUD

En femtedel af de praktiserende læger i Danmark har været i situationer, hvor de har måttet bruge børn som tolke for familiemedlemmer, der ikke taler og forstår dansk. Det fremgår af rapporten "Lige adgang til sundhed", som Institut for Menneskerettigheder udgav i august 2014.

Siden har sundhedsministeren taget initiativ til at stramme reglerne, så læger ikke længere kan bede børn under 15 år om at tolke, medmindre situationen er akut og livstruende. Det er et afgørende skridt i den rigtige retning. Dog anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at forbuddet mod at anvende børn som tolke kommer til at gælde for børn op til 18 år.

TILBAGESKRIDT

- Selvom det er imod Handicapkonventionens principper om inklusion, bygger flere kommuner nye store institutionslignende boligblokke til personer med handicap.
- Ankestyrelsen har slået fast, at det ikke er muligt at klage over afslag eller bortvisning fra herberger.

PSYKISK SYGE DISKRIMINERES

En anden udsat gruppe, der har været fokus på i 2014, er de psykisk syge. Ifølge en undersøgelse bestilt af DR er hver femte psykisk syg blevet afvist af et forsikringsselskab. Mens forsikringsselskaber bør kunne afvise at tegne livsforsikringer til aktuelt selvmords-truede personer, er det urimeligt, at en person, der for eksempel har været rask i 20 år, ikke kan købe en livsforsikring. Finanstilsynet er nu i gang med at undersøge, om forsikringsselskaberne lever op til lovgivningen.

Problematikken for de psykisk syge er endnu et eksempel på, at et generelt forbud mod diskrimination ville gøre en afgørende forskel for udsatte grupper i Danmark.

SLUTDATO FOR BÆLTEFIKSERING SAVNES

I psykiatrien fører lange bæltefikseringer til krænkelse af psykisk syge, og regeringens forslag til ændring af psykiatriloven indeholder desværre ikke forslag til forbedringer på disse områder. Blandt de mest alvorlige udeståender er manglende slutdato for brugen af bæltefikseringer på over 48 timer og uklarhed om retsvirkningerne, når børn modsætter sig behandling i psykiatrien.

FREMSKRIDT PÅ HANDICAPOMRÅDET

- Tegnsprog er anerkendt som sprog på lige fod med det talte og skriftlige danske sprog.
- Østre Landsret har i en konkret sag slået fast, at en uretmæssig bæltefiksering af en psykisk syg person i mere end 12 timer er en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.
- Danmark har givet enkeltpersoner og grupper af enkeltpersoner mulighed for at klage til FN's Handicapkomité over mulige krænkelse af Handicapkonventionen. En lignende mulighed er på vej for Børnekonventionen.
- Unge med nedsat funktionsevne kan være anbragt i plejefamilie til de fylder 23 år.
- Bekendtgørelsen om sterilisation og kastration er blevet præciseret, så der aldrig må foretages sterilisationer imod personens egen vilje.
- Trafikselskaberne i Danmark har anerkendt målsætningen om, at personer med handicap så vidt muligt skal kunne bruge almindelige busser, og Midttrafik og Movia er i dialog med handicaporganisationer om tilgængelighed i busserne.

FREMSKRIDT PÅ ANDRE OMRÅDER

- Sundhedsministeren har taget initiativ til, at børn under 15 år som udgangspunkt ikke længere skal kunne bruges som tolke i sundhedssystemet.
- Børn og unge fra familier med stof- og alkoholafhængighed har fået behandlingsgaranti.
- Stofmisbrugere har fået garanti på lægelig stofmisbrugsbehandling.
- Anerkendte flygtninge har igen fået ret til fuld folkepension, uanset hvor mange år de har opholdt sig i Danmark.
- Nye regler for sociale tilsyn med blandt andet bosteder for socialt udsatte er trådt i kraft.
- Kommunerne skal tilbyde anonym rådgivning til forældre og børn med behov for særlig støtte.
- Kommunerne kan nu yde en forstærket indsats mod asocial adfærd via netværkssamarbejde med unge, forældre, fagpersoner og relevante personer fra den unges netværk.

30 ANBEFALINGER TIL FORBEDRINGER FOR PERSONER MED HANDICAP

Det manglende forbud mod diskrimination blev også problematiseret af FN's Handicapkomité i forbindelse med Danmarks eksamination i Handicapkonventionen i september 2014.

Efterfølgende har Danmark modtaget 30 anbefalinger fra Handicapkomitéen. Danmark opfordres blandt andet til at sikre stemmeret for personer under værgemål og at ophøre med at bygge store institutioner til personer med handicap.

SMÅSAGER LARMER PÅ LIGESTILLINGSOMRÅDET

Især to sager om ligestilling har fyldt meget i medierne i 2014. Først afgjorde Østre Landsret, at Hotel Bella Sky ikke må have en etage forbeholdt kvinder, en afgørelse, Institut for Menneskerettigheder ikke var enig i. Senere fik frisører medhold i, at en dameklip gerne må være dyrere end en herreklip, så længe ydelserne er forskellige. Vi finder, at der er langt alvorligere ligestillingsproblemer i Danmark, så det er ærgerligt, at det er den slags sager, der tager opmærksomheden. Det er til gengæld positivt, at der nu er lavet en bred politisk aftale om at begrænse klageadgangen til Ligebehandlingsnævnet. Fremover vil Institut for Menneskerettigheder som de eneste kunne rejse sager af principiel karakter for nævnet, og vi ser frem til at spille en rolle i arbejdet med at få Ligebehandlingsnævnet til at fungere mere effektivt.

Instituttet anbefaler desuden, at regeringen nedsætter et udvalg, der ser på de juridiske rammer og politiske valg i forhold til småsager, størrelse af godtgørelse, vejledninger med videre. Vi har desuden udarbejdet en analyse, der viser, at EU's direktiv på området fortolkes vidt forskelligt i EU-landene, så også her er der behov for afklaring. EU-Kommissionen forventes at komme med en rapport om dette i foråret 2015.

BELASTENDE AT REJSE SAG OM LIGELØN

I maj 2014 vedtog Folketinget, at også mindre virksomheder med ned til 10 medarbejdere fremover skal lave kønsopdelt lønstatistik. Det er et vigtigt fremskridt, fordi manglende adgang til lønoplysninger netop er blandt de største barrierer for medarbejdere, der

ønsker at anlægge en ligelønssag mod deres arbejdsgiver.

Vores rapport "Erfaringer fra ligelønssager – en interviewundersøgelse af klagerens perspektiv" viser, at det er ganske svært og belastende at gennemføre en sag om ligeløn. Det er svært at få at vide, hvad kollegerne får i løn, og lønpolitikken er vanskelig at forstå. Flere, der har rejst en sag, har desuden efterfølgende oplevet repressalier.

MANGLENDE LIGESTILLING FOR MÆND OG KVINDER PÅ KRISECENTRE

Tal på området for vold i nære relationer viser, at det overvejende er kvinder, der er ofre for vold. Som led i satspuljeforhandlingerne blev familierådgivningen på kvindekrisecentre og rådgivningen om for eksempel uddannelse og bolig ved udflytning udvidet og styrket. Der er imidlertid også mange mænd, der udsættes for partnervold, og tilbuddene til dem er færre, og økonomien svagere.

De 39 kvindekrisecentre er økonomisk sikret gennem serviceloven, mens de ni mandekrisecentre primært finansieres af puljer og fonde.

10 VÆSENTLIGE UDFORDRINGER

For at skabe overblik i ligestillingsdebatten har Institut for Menneskerettigheder fremhævet 10 væsentlige udfordringer, hvor Danmark halter bagefter på ligestillingsområdet. Blandt udfordringerne er vold i nære relationer, utydelig lovgivning og kønsstereotyper. Se dem alle på menneskeret.dk/10kon

FREMSKRIDT

- Transkønnede over 18 år kan nu ansøge om at få et nyt cpr-nummer og dermed få juridisk kønsskifte.
- Alle virksomheder med mindst 10 fuldtidsansatte – heraf mindst tre mænd og tre kvinder – skal fremover udlevere kønsopdelt lønstatistik til tillidsrepræsentanten og drøfte den med medarbejderne, hvis de ønsker det
- Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet er trådt i kraft for Danmark.
- Alle kvinder, der kommer på krisecentre, får nu en indledende og koordinerende rådgivning.

Institut for Menneskerettigheders rapport "Erfaringer fra ligelønssager" samler erfaringerne fra 14 sager om ligeløn og peger blandt andet på, at det er en stor belastning for klageren at føre en ligelønssag. Rapporten har fået stor opmærksomhed i blandt andet fagbevægelsen.

KLUDETÆPPE AF LOVÆNDRINGER TRUER RETSSIKKERHEDEN

I maj 2014 kunne den danske udlændingelov fejre et usædvanligt jubilæum, da Folketinget vedtog lovændring nr. 100 siden lovens vedtagelse i 1983. Uanset om man er tilhænger af en stram eller en lempelig udlændingepolitik, må man forholde sig til, at de mange ændringer har skabt et grundlæggende retssikkerhedsmæssigt problem. Problemet handler ikke om, hvor mange der skal have opholdstilladelse, om man kan udsende kriminelle, eller hvor asylansøgerne skal bo, men om, hvorvidt loven er til at forstå. Det er den kun for de færreste.

BØRNS TARV OVERSET I SAGER OM HUMANITÆRT OPHOLD

Et eksempel på, hvor svært det kan være at administrere udlændingeområdet, kom frem i maj 2014 efter Justitsministeriets egen gennemgang af sager om humanitært ophold fra 2010 til 2013. Ud af 20 sager om forlængelse af humanitært ophold var der seks sager, hvor børnefamilier ikke var blevet vejledt om muligheden for at søge ophold efter udlændingelovens § 9 c, der blandt andet omhandler varetagelsen af barnets tarv. Siden efteråret 2013 har Justitsministeriet dog

Udlændingeloven trænger til en grundig revision. Over 100 ændringer i den gældende lov betyder, at selv jurister med indsigt i loven har svært ved at forstå den.

TILBAGESKRIDT

- Flygtninge, der ikke er personligt forfulgt, får fremover kun midlertidig beskyttelsesstatus og må som udgangspunkt vente på familie-sammenføring i et år.

ændret sin praksis, så alle forlængelsessager med børnefamilier nu automatisk sendes til Udlændingestyrelsen, som vurderer, om familien alligevel kan få ophold i Danmark af hensyn til barnets tarv og tilknytningen til Danmark.

DANMARK RISIKERER AT KRÆNKE MENSKERETTIGHEDERNE

Det stoppede ikke ved ændring nr. 100 for udlændingeloven i 2014, og især ét ændringsforslag fik meget opmærksomhed sidst på året. Institut for Menneskerettigheder var blandt kritikerne af regeringens forslag om midlertidig beskyttelsesstatus og udsættelse af familie-sammenføring for ikke individuelt forfulgte flygtninge. Instituttet frygter, at loven, som blev vedtaget i februar 2015, kan føre til, at mennesker bliver udsat for overgreb eller i yderste konsekvens mister livet, mens de venter på at blive genforenet med deres familie i Danmark.

Ligeledes sendte instituttet et kritisk hørings-svar til regeringens forslag om at gøre det muligt blandt andet at inddrage pas fra danskere og fratage opholdstilladelser fra udlændinge, der har til hensigt at deltage i en væbnet konflikt i udlandet. Instituttet anbefalede, at kriterierne for, hvem der er omfattet af loven, og mistankekravet skærpes og præciseres, så uskyldige ikke risikerer alvorlige sanktioner eller begrænsninger.

FREMSKRIDT

- Udlandsdanskere såvel som danske indvandrere får mulighed for at få dobbelt statsborgerskab fra 1. september 2015.
- Ethvert barn får nu automatisk dansk indfødsret ved fødslen, hvis det har en dansk forælder.
- Udlændinge født i Danmark har på visse betingelser mulighed for at få dansk statsborgerskab ved erklæring.
- Fra 1. september 2015 skal børn ikke længere betale gebyr, når de søger om dansk indfødsret.
- Asylansøgere kan nu blive i Danmark, mens deres klage over afgørelser efter den såkaldte Dublin-forordning behandles.
- Det er ikke længere flygtninges integrationspotentiale, der lægges mest vægt på i udvælgelsen af kvoteflygtninge.

Forslaget blev vedtaget i februar 2015 uden at de væsentligste kritikpunkter blev indarbejdet.

LETTERE ADGANG TIL STATSBOGERSKAB

Også indfødsretsloven blev ændret i 2014. Alle børn med en dansk forælder får nu dansk statsborgerskab ved fødslen, og unge, der er født og opvokset i Danmark, har på visse betingelser fået ret til dansk statsborgerskab. Samtidig accepteres det generelt fra 1. september 2015, at danske statsborgere kan have mere end ét statsborgerskab.

UNDERVISNING

MENNESKERETTIGHEDER I FOLKESKOLEN

Menneskerettighederne er efter folkeskole-reformen indarbejdet i den obligatoriske del af undervisningen i historie og samfundsfag, og børns rettigheder indgår i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Det er glædeligt. Derimod halter lærer- og pædagoguddannelserne bagud i forhold til at indarbejde undervisning i menneskerettigheder i deres pensum. Eksempelvis indgår menneskerettighederne ikke i lærer-uddannelsens historie-fag.

FORHINDRINGER STÅR I VEJEN FOR GOD INKLUSION

Det er en klar målsætning i Danmark at skabe en mere inkluderende folkeskole i overensstemmelse med blandt andet Handicap-konventionen. Imidlertid er ikke alle folkeskoler i stand til at sikre gode rammer for elever med særlige behov, og der er derfor reel risiko for, at nogle elever med handicap ikke får indfriet deres ret til en uddannelse. Der er fortsat behov for at forbedre tilgængeligheden til skolerne og styrke lærerernes kompetencer i forhold til inklusion.

Institut for Menneskerettigheder lancerede i 2014 kampagnen #ståpådinret på Instagram for at fejre Børnekonventionens 25-års fødselsdag. Op mod 1.500 elever har været med til at fejre konventionen sammen med instituttet.

FREMSKRIDT

- Menneskerettigheder er indarbejdet i den obligatoriske del af folkeskole-undervisningen i historie og samfundsfag, og børns rettigheder indgår i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

FORBEDRET INDSATS FOR MENNESKERETTIGHEDERNE

Siden 15. maj 2014 har Institut for Menneskerettigheder været national menneskerettighedsinstitution for Grønland og samarbejder tæt med Grønlands Råd for Menneskerettigheder. I juni 2014 udgav vi sammen med rådet en status for menneskerettighedssituationen i Grønland.

STORE AFSTANDE FORHINDRER ADGANG

Kortlægningen viser et behov for forbedringer på flere områder. Retsvæsenet i Grønland er præget af en ophobning af sager hos domstolene og problemer med tolkning og oversættelse. På handicapområdet betyder de enorme afstande mellem byerne, at det er svært at sikre personer med handicap adgang til offentlige tilbud som uddannelse, støtte og behandling.

På børneområdet er forholdene meget alvorlige, og der bør gøres en større indsats for blandt andet omsorgssvigtede børn, udsatte børnefamilier og børns adgang til rådgivning og klageorganer.

NYT UNDERVISNINGSMATERIALE TIL DE YNGSTE

I 2014 udgav Institut for Menneskerettigheder og den grønlandske børnerettighedsinstitution MIO et nyt undervisningsmateriale til de yngre elever. Formålet er at styrke børnenes kendskab til egne og andres rettigheder.

SENT, MEN VIGTIGT FREMSKRIDT FOR JURIDISK FADERLØSE

Det er først i 2014 blevet muligt for personer født uden for ægteskab før 1963 i Vestgrønland og før 1974 i Nord- og Østgrønland at føre en faderskabssag. Den manglende mulighed hidtil må antages at have været i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det er dog kun muligt at anlægge en sag for de personer, hvis formodede far stadig er i live, eller hvis dødsboet endnu ikke er afsluttet.

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER I GRØNLAND

Instituttet er blandt andet med til at:

- Overvåge menneskerettighedssituationen i Grønland og periodevist udgive en statusrapport på området.
- Lave analyser af og rapportere på forskellige relevante menneskeretlige områder.
- Rapportere internationalt om menneskerettighedssituationen i Grønland.
- Rådgive grønlandske myndigheder om menneskerettigheder.
- Samarbejde med børnerettighedsinstitutionen MIO om udbredelse af børns rettigheder gennem uddannelse.
- Uddanne kredsdommere og forsvarere.
- Afgive hørings svar på relevante lovforslag.

VI SKAL TURDE DISKUTERE MENNESKERETTIGHEDERNE

”Det er efterhånden blevet et dogme i dansk politik, at vi naturligvis skal respektere de internationale konventioner, men hvis politikerne gør det, fordi de skal – og ikke fordi de vil – så står vi over for en meget stor demokratisk udfordring.”

Således lyder det i forordet til debatbogen ”Menneskeret – en demokratisk udfordring”, som udkom i 2014.

Med bogen opfordrer direktør for Institut for Menneskerettigheder Jonas Christoffersen politikere, jurister og andre interesserede til at spørge sig selv og hinanden, hvad vi vil med menneskerettighederne i Danmark.

”Hvis vi bare lukker øjnene og anser menneskerettighederne som urørlige, kan de blive en udemokratisk sovepude. Vi risikerer, at politikerne mister følelsen af kontrol og ejerskab og derfor ender med at skubbe menneskerettighederne fra sig,” siger Jonas Christoffersen.

KONVENTIONERNE SKAL UDFORDRES

Jonas Christoffersen mener, at politikerne selv har været med til at skabe situationen, fordi de ofte efterspørger svar i menneskeretten i stedet for at tage en politisk beslutning. Men politikerne skal have modet til at udfordre menneskerettighederne.

”Hvis et parti er uenig i en konvention eller anden lovgivning, skal de da arbejde for at ændre det. Det bør vi forvente af vores folkevalgte, og der må menneskerettighederne ikke blive en forhindring. Det er et sundhedstegn, at politikerne forholder sig til menneskerettighederne,” siger Jonas Christoffersen og fortsætter:

”Det kan godt ske, at diskussionen ikke ender der, hvor jeg synes, den skal ende, men til gengæld får menneskerettighederne en stærkere forankring. Det må nu engang være det vigtigste”.

MENNESKERETTIGHEDERNE ER UNDER PRES

I september 2014 samledes mange af de førende menneskerettighedsforskere i København for at diskutere de største udfordringer for menneskerettighederne. Institut for Menneskerettigheder og Københavns Universitet var værter for konferencen i det internationale forskningsnetværk AHRI (Association of Human Rights Institutes).

Gennem mere end 100 præsentationer blev menneskeretten analyseret og debatteret. Der var fokus på det pres, menneskerettighederne udsættes for i dag fra blandt andet kampen mod terror og den øgede overvågning i samfundet.

Institut for Menneskerettigheder og Københavns Universitet kunne i september 2014 byde menneskerettighedsforskere fra hele verden velkommen til to dages vidensudveksling og debat.

INTERNATIONALT: GLOBALE RESULTATER

NY SKARP INTERNATIONAL STRATEGI

2014 blev et skelsættende år for Institut for Menneskerettigheders internationale arbejde. Først og fremmest udarbejdede vi en ny strategi for arbejdet uden for Danmarks grænser.

Vores internationale strategi 2014-2017 fokuserer på at gøre stater dygtige til at beskytte og fremme menneskerettigheder. Vi vil samtidig fokusere på at styrke det internationale menneskerettighedssystem, da det yder en væsentlig hjælp til staters arbejde med at beskytte og fremme menneskerettigheder. Dette nye fokus gør, at Institut for Menneskerettigheder fremover ikke arbejder med styrkelse af civilsamfundet, men overlader det til andre organisationer, der har specialiseret sig i dette. Civilsamfundet vil så være vores strategiske samarbejdspartnere i at udvikle ny viden om menneskerettighedernes gennemførelse og sikre dialogen mellem stat og individ.

Vi har fokuseret vores arbejde, så vi dækker otte prioritetslande og fem potentielle prioritetslande, hvor vi samarbejder med statslige aktører, såsom justitsministerier, nationale menneskerettighedsinstitutioner og politi. Derudover intensiverer vi arbejdet med global udvikling samt menneskerettigheder og erhverv. Endelig vil instituttets forskningsafdeling fokusere på menneskerettighedernes legitimitet i en tid, hvor religion og politik konstant udfordrer de universelle rettigheder.

REGIONALE RESULTATER I AFRIKA

Samtidig med strategiarbejdet har vi i 2014 opnået væsentlige resultater. Året markerede et gennembrud for vores langvarige indsats med politistyrker i Afrika og deres arbejde med menneskerettigheder.

Den Afrikanske Kommission for Menneskerettigheder har vedtaget retningslinjer for forholdene under arrestationer, politivaretægt og varetægtsfængsling. Det er et skridt på vej mod bedre forhold for afrikanske borgere i deres møde med ordensmagten. Retningslinjerne baserer sig på instituttets arbejde med politiet i Niger.

I Afghanistan blev loven om offentlighed i forvaltningen vedtaget. Loven sikrer for første gang i det uroplagede lands historie, at journalister og borgere får adgang til informationer fra staten. Institut for Menneskerettigheder har støttet arbejdet med udformningen af loven, så den lever op til internationale standarder.

I Tunesien aflagde en tværministeriel arbejdsgruppe den første rapport om tunesernes økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som skal afleveres til FN. Tuneserne arbejder, med støtte fra instituttet, hårdt for at få et robust menneskerettighedssystem på plads efter revolutionen i 2011.

Afghanistan fik i 2014 ny lov om offentlighed i forvaltningen. Det er første gang, afghanske journalister og borgere får krav på information fra statslige institutioner.

MENNESKERETTIGHEDER I KINESISK UDDANNELSE

Styret i Beijing har det seneste år strammet kursen over for menneskerettighedsaktivister og ngo'er, og hvad det er acceptabelt at arbejde med. Det har haft konsekvenser: Aktivister er blevet fængslet og ngo'er marginaliseret i højere grad, end vi har set længe.

I forhold til Institut for Menneskerettigheders projekter i Kina oplever vi, at åbenheden fra kinesiske myndigheder og vores rum til at arbejde er blevet mindre i forhold til for bare et til to år siden. Den udvikling er bekymrende.

Tilbageslagene til trods var 2014 også året, hvor vores Kina-program fik en ny treårig bevilling fra det danske udenrigsministerium. Og et af de steder, hvor der stadig er rum til at gøre en indsats for at styrke menneskerettighederne i Kina, er på uddannelsesområdet.

RETTIGHEDER FOR BØRN

Institut for Menneskerettigheder indgik i 2014 et samarbejde med det prestigefyldte Nankai Universitet i Tianjin om at udvikle materialer til undervisning i menneskerettigheder af grundskoleelever og embedsmænd.

Samarbejdet løber foreløbigt i tre år fra 2014 til 2016. De første to år skal der udvikles undervisningsmaterialer målrettet de forskellige alderstrin i skolen og en lærermanual. Det tredje år skal de første lærere modtage kurser i at bruge undervisningsmaterialet. Da det er temmelig nyt for kineserne at skulle undervise skole-

elever og embedsmænd i menneskerettigheder, starter processen nærmest fra nul.

IKKE ALLE RETTIGHEDER PÅ TAPETET

Planen er at udvikle et undervisningsforløb, der følger et barn gennem hele dets uddannelse og behandler de menneskeretlige problemstillinger, der er mest brug for at kende på de forskellige alderstrin.

Det her er pionerarbejde. Kinesiske skolelærere er aldrig blevet undervist i menneskerettigheder før. Vi er meget begejstrede over perspektiverne.”

Tang Yingxia, viceleder, Nankai Universitets menneskerettighedscenter

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER I KINA

- Har siden 1999 arbejdet i Kina.
- Arbejder for retsreformer til gavn for kineserne.
- Samarbejder med universiteter, tænketanke, anklagere og forsvarsadvokater.
- Strafferetsplejeloven blev revideret i 2013 og indeholder for første gang et egentligt forbud mod tortur.

Der er grænser for, hvilke menneskerettigheder der kan komme med i pensum, for eksempel kan der ikke undervises i flerpartisdemokrati. Samtidig skal alle undervisningsmaterialer godkendes af det kinesiske uddannelsesministerium. Til gengæld er der et enormt potentiale, hvis materialerne på sigt kan udbredes til hele Kina.

Direktør Jonas Christoffersen gav en gæsteforelæsning om menneskerettigheder på Nankai Universitet, da samarbejdet blev indgået.

Institut for Menneskerettigheder er bevidst om, at nogle rettigheder er umulige at undervise i, hvis kineserne skal være med. Men vi har valgt at prioritere, at kinesiske børn får adgang til undervisning i en række vigtige menneskerettigheder.

INTERNATIONALT: NEPAL

MENNESKERETTIGHEDER FREMMES OG TORTUR FORHINDRES

Institut for Menneskerettigheder gik i november 2014 i gang med et nyt program i Nepal, der i første omgang løber i fire år.

Programmet indeholder et samarbejde med nepalesisk politi. Det er meningen, at instituttet skal støtte konkrete aktiviteter for at forebygge, at politiet anvender tortur. I samarbejde med det danske politi og Kathmandu School of Law støtter instituttet projekter i 60 af Nepals 75 distrikter.

TESE SKAL TESTES

Første skridt er en kortlægning af udbredelsen og årsager til tortur. Det er en tese, at tortur i Nepal blandt andet kan skyldes, at politiet er under pres for at opklare forbrydelser, men lider under dårlige arbejdsforhold og mangel på udstyr til at efterforske. Der er også tradition for, at politiet gerne må udøve en slags 'opdragende vold'.

Institut for Menneskerettigheder støtter derfor politiets arbejde med at planlægge og implementere 60 projekter, som skal bryde den onde cirkel. Vi kan trække på vores positive erfaringer fra lignende samarbejdsprojekter med politi i Vestafrika. Instituttet vil samtidig samarbejde med institutioner, der overvåger tortur.

HJÆLP TIL KASTELØSE

Programmet består derudover i at give teknisk rådgivning til det kontor under det nepalesiske statsministerium, som er ansvarligt for at koordinere menneskerettighedsindsatsen i landet. Vi vil støtte Nepal i at rapportere til FN og hjælpe med at udvikle redskaber til at måle, hvordan menneskerettighedssituationen i landet forbedres. Vigtige emner er, hvordan man undgår diskrimination af lav-kaste og kasteløse i et hierarkisk samfund som det nepalesiske.

Efter 10 års blodig borgerkrig har Nepal nu i otte år arbejdet med at skabe en fungerende stat. Endnu mangler landet en forfatning, og det betyder, at menneskerettighedsarbejdet savner en klar statslig forankring.

Der er mange, der kæmper for at forbedre menneskerettighederne i Nepal, men den samlede koordination skal forbedres. Staten har ansvaret, og derfor støtter vi på alle niveauer – fra statsministeriet til politibetjenten.”

Bjarne Andreasen, programleder, Asien

ARBEJDET I NEPAL

- Institut for Menneskerettigheder har arbejdet i Nepal i perioder siden 1996.
- Vi har samarbejdet med Menneskerettigheds-kommissionen og Kathmandu Law School.
- Vi har afholdt antitorturkurser med den nepalesiske stat og andre i 2014.
- Det nye program arbejder både nedefra og op via indsatsen hos politiet og oppefra og ned via samarbejdet med statsministeriet.

INTERNATIONALT: ZAMBIA

PIONERPROJEKT I ZAMBIA BRINGER RETTIGHEDER TIL FOLKET

Institut for Menneskerettigheder har udviklet en ny metode til at sikre, at menneskerettigheder ikke kun er noget, man taler om i konventioner og på FN's bonede gulve i Genève og New York, men rent faktisk betyder konkrete forbedringer for de mennesker, der har brug for det.

Metoden kaldes Tilgængelighed, Adgang, Accept og Kvalitet – eller bare AAAQ efter den engelske forkortelse (Availability, Accessibility, Acceptability, Quality) – og er rettet mod de såkaldte økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som for eksempel retten til sundhed, uddannelse, mad og bolig. I første omgang har instituttet arbejdet med at konkretisere retten til vand.

FRA FN TIL LANDSBYEN

Arbejdet er startet i Zambia og Zimbabwe, hvor vi og vore partnere først har taget udgangspunkt i de internationale konventioner, dernæst regionale aftaler for endelig at analysere national lov for på den måde at afdække, hvad retten til vand egentlig betyder.

I Zambia må der for eksempel højst være 1.000 meter til en brønd, der dagligt kan levere 20 liter vand til en person på maksimalt 30 minutter.

Metoden skal sikre, at minimumskravene bliver anerkendt af både stat, private vandleverandører og civilsamfundet. Og at man derfor får mulighed for at stille de ansvarlige

Nogle gange vil politikere hævde, at de har sikret vand. Men med AAAQ kan vi stille dem til regnskab. Vi giver lokale beboere tjeklister, så vi afslører, hvis vandet ikke er rent nok, eller brønden ikke fungerer.”

Andrew Tembo, WASH Forum, zambisk samarbejdspartner

AAAQ

Står for Availability, Accessibility, Acceptability, Quality.

Kan bruges til alle økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Er open source, så alle kan bruge metoden.

Har været brugt i Zimbabwe, Zambia og

Rusland og er nu på vej til nye projekter i

Europa, Afrika, Centralasien og Sydamerika.

I Zambia har lokalbefolkningen fået et redskab til at sikre, at de får nok vand i god nok kvalitet.

til regnskab, hvis vandet er forurennet, flyder for ustabil eller slet ikke er til stede.

I Zambia betyder det, at civilsamfundsorganisationer bruger AAAQ som kvalitetskontrol, og til at sikre, at de offentlige midler til

vandforsyning bruges til at sikre retten til vand. AAAQ dækker ikke kun i Zambia, men bruges i andre lande – og til andre rettigheder. Institut for Menneskerettigheder arbejder med at udvikle AAAQ til fem yderligere rettigheder: til mad, uddannelse, sanitet, et hjem og sundhed.

VÆRKTØJSKASSER VINDER FREM

Flere og flere lande er begyndt at lave nationale handlingsplaner for økonomiens påvirkning på menneskerettighederne – og de bruger en 'værktøjskasse' udviklet af Institut for Menneskerettigheder til at gøre det. Blandt landene er USA, Tyskland, Irland og Chile.

Traditionelt set har menneskerettighederne været staternes ansvar. Men en mere globaliseret verden stiller nye krav til både stater og virksomheder, da erhvervslivet kan påvirke menneskerettigheder både positivt og negativt i de enkelte lande. Ofte er det uklart, hvad der er statens pligt og hvad der er erhvervslivets ansvar, når menneskerettighederne bliver krænket.

I 2011 vedtog FN retningslinjer, som fastslår, at staten har pligt til at beskytte menneskerettighederne; erhvervslivet har ansvar for at respektere menneskerettighederne; og at der skal være reel ret til at klage og få godtgørelse, hvis menneskerettighederne krænkes.

NATIONALE HANDLINGSPLANER KRÆVER INVOLVERING

Nationale handlingsplaner udgør fundamentet for, at de enkelte lande får afklaret, hvordan stat, erhvervsliv og det omkringliggende samfund hver især lever op til deres forpligtelser og ansvar for at skabe en ordentlig politik for menneskerettigheder og erhverv, der følger FN's retningslinjer.

Det er ikke ligetil at lave en god handlingsplan, da modstridende interesser ofte kolliderer, ligesom det kan være svært at kopiere andre landes planer, da de nationale problemer er vidt forskellige. Så i stedet for at tilbyde standardløsninger tilbyder instituttets værktøjskasse et væld af forskellige muligheder, som landene selv kan vælge imellem.

På trods af stor interesse fra staterne er der alligevel et stykke vej at gå: Civilsamfund og erhvervslivet bliver typisk ikke involveret nok, når handlingsplanerne laves.

Værktøjskassen er udviklet i samarbejde med International Corporate Accountability Roundtable.

MENNESKERETTIGHEDER OG ERHVERVSLIVET

Staterne har pligt til at beskytte menneskerettighederne. Det er ikke nok at vedtage love – staten skal også sikre, at de rent faktisk overholdes.

Erhvervslivet har ansvar for at respektere menneskerettighederne overalt. Også selvom et lands love ikke forpligter dem til det. Der skal være en smidig og reel klageadgang, så mennesker kan få anerkendt, at de har været udsat for en rettighedskrænkelser og blive værdigt kompenseret.

”

De sidste 15 år har vist, at CSR ikke virker, medmindre staterne sætter de rigtige rammer. FN's retningslinjer er hjørnesteinen, og nationale handlingsplaner viser vejen frem.”

Allan Lerberg Jørgensen, afdelingsleder,
Menneskerettigheder og Udvikling

Handlingsplaner for menneskerettigheder og erhverv skal sikre, at arbejdere kan få erstatning, hvis deres rettigheder krænkes.

INDTÆGTER I 2014 FORDELT PÅ DELREGNSKABER

1.000 KR	2014		
	BUDGET	INDTÆGTER	INDTÆGTER I PROCENT
Kernebevillingen	22.400	22.400	17 %
Etnisk ligebehandling	6.000	6.000	5 %
Handicap ligebehandling	4.400	4.400	3 %
Køn ligebehandling	6.000	6.000	5 %
Øvrige indtægter	0	428	0 %
Indtægtsdækket virksomhed	17.058	10.393	8 %
Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed	2.446	2.264	2 %
Samarbejdsaftalen med Udenrigsministeriet	29.200	29.946	23 %
Anden tilskudsfinansieret virksomhed	46.496	48.647	37 %
	134.000	130.478	100 %

Afvigelsen mellem budget og regnskab på indtægtsdækket virksomhed skyldes hovedsageligt, at ikke alle projekter er kendte på tidspunktet for udarbejdelse af budgettet for det kommende år.

Regnskabet udviser den faktiske kategorisering og det faktiske aktivitetsniveau for året, mens kategoriseringen af budgettet er Institut for Menneskerettigheders bedste skøn på, hvordan vi forventer, de eksternt finansierede projekter vil fordele sig.

INDTÆGTER TOTAL 2014

Instituttets indtægter i 2014 fordeler sig med 38,8 mio. kr. fra finansloven (kernebevilling og ligebehandlingsbevilling vedrørende etnicitet, handicap og køn). 29,9 mio. kr. fra samarbejdsaftalen med Udenrigsministeriet, 48,6 mio. kr. er andre tilskudsfinansierede aktiviteter, 2,3 mio. kr. er tilskudsfinansieret forskning, samt 0,4 mio. kr. er øvrige indtægter. Af finanslovsmidlerne er 16,4 mio. kr. til ligebehandlingsarbejde inden for køn, etnicitet og handicap.

Indtægterne i 2014 er steget med 4,5 mio. kr. i forhold til indtægterne i 2013. Det kan primært tilskrives en forøgelse på 1,1 mio. kr. på andre tilskudsfinansierede forskningsaktiviteter og 7,0 mio. kr. på andre tilskudsfinansierede aktiviteter, modsvaret af et fald på 4,4 mio. kr. på indtægtsdækket virksomhed.

Udstillingen, 'Et Nyt Verdensbillede', i Den Sorte Diamant i efteråret 2014, var en nyopsætning af verdens første udstilling om menneskerettigheder, som UNESCO tog initiativ til i 1949. Her sendte medlemslandene billeder, genstande og dokumenter ind, der illustrerede menneskerettigheder. Kuratorer på udstillingen var Katrine Bregengaard og Eva Prag fra Columbia University, og udstillingen blev gennemført i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder.

Familien Mabu fra Myanmar er udvist af Danmark og venter på, at det bliver deres tur til at gå om bord på flyet i Københavns Lufthavn. Billedet, som er taget af Michael Drost-Hansen for JP, vandt Institut for Menneskerettigheders fotokonkurrence i forbindelse med udstillingen 'Et Nyt Verdensbillede' i Den Sorte Diamant.